

Eindhoven is aan het GROZzerdammen

De slag van **ziekte** naar **gezondheid**

Werken aan een vitaal functionerende samenleving in een gezonde economie. Dat is wat de zogeheten GROZzerdammen doen. Vier regio's nemen het voortouw om de weg te wijzen naar een gezondere maatschappij. We belichten er één: Eindhoven. Huisarts Maarten Klomp vertelt wat daar gebeurt.

GEDRAG EN GELUK VOOROP

GROZ is het anagram van 'zorg', een letterlijke en figuurlijke omkering van de zorg dus. Niet langer staat de Z van ziekte en zorg voorop, maar juist de G van gezondheid, gedrag en geluk.

De centrale missie van het ministerie van VWS is dat in 2040 alle Nederlanders ten minste vijf jaar langer in goede gezondheid leven, en dat de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met dertig procent zijn afgenomen. Binnen GROZzerdammen werken patiënten, burgers, zorgprofessionals, ondernemers en financiers samen. Het gaat om een verandering van gezondheidsbeleid en praktijk, met oog voor economische kansen. GROZzerdammen krijgen hiervoor ondersteuning vanuit het kabinet, met de topsector Life Sciences & Health en Health-Holland als coördinatoren van de uitvoering. Meer informatie: <https://www.de-eerstelijns.nl/dossier/de-dossiers-bij-de-eerstelijns-6-2021/>.

TEKST: SUZANNE BREMMERS FOTO: MICHAL JARMOLUK / PIXABAY

Maarten Klomp is voorzitter van GROZzerdam 'Vitaal in Brainport'. Deze GROZzerdam, een soort *fieldlab*, is ontstaan vanuit experimenten op het gebied van gezondheidsbevordering en preventie in de wijk Achtse Barrier in Eindhoven. Een goed georganiseerde wijk met 14.000 inwoners en twee gezondheidscentra waarin bijna alle 150 zorgprofessionals werken. Acht jaar geleden bedachten Klomp en zijn collega-huisartsen dat ze meer wilden doen voor de burgers dan spreekuur houden en visites rijden. Met in het achterhoofd de ideeën van Machteld Huber over Positieve Gezondheid wilden ze actief bijdragen aan de gezondheid van de mensen voor wie ze werken.

Ze zochten het sociale wijkteam en de bewonersorganisaties op en zetten een online platform voor de wijk op met informatie over de gezondheidsvoorzieningen, maar ook met een 'vitaliteitsmarkt' met goed geselecteerde gezondheidsapps. Later kwam er een wijkraad bij waarin zorgverleners en burgers samen projecten organiseerden die de gezondheid in de wijk bevorderen. Toen het GROZ-project ontstond – bedacht door de topsector Life Sciences & Health – werd Klomp benaderd of de Achtse Barrier niet wilde GROZzerdammen. Die uitdaging gingen hij en zijn collega's aan.

Fit coins

Recentelijk hebben de initiatiefnemers een subsidie van 300.000 euro van het ministerie van VWS in ontvangst mogen nemen die hoort bij een GROZzerdam zijn. De GROZzerdam 'Vitaal in Brainport' heeft met hulp van gemeenten, kennisinstellingen, zorg- en welzijnsorganisaties en het bedrijfsleven hetzelfde bedrag bijgelegd en een coalitie gevormd. Deze gaat komend jaar concrete acties uitvoeren. Die acties zorgen ook voor het vervullen van de voorwaarde om een GROZzerdam te zijn, namelijk

de opschaling naar een populatie van 100.000 mensen. Zo wordt de wijkaanpak van de Achtse Barrier uitgebreid naar drie andere wijken en succesvolle lokale projecten worden groot gemaakt. Een voorbeeld van zo'n project is de 'Morgen gezond weer op-kaart'. Dit is een sociale kaart van een wijk waarop staat welke formele en informele ondersteuningsmogelijkheden er zijn voor ouderen. Een getrainde vrijwilliger bezoekt alle 75-plussers in de wijk met die kaart in de hand.

Een ander voorbeeld van een succesvol project dat wordt opgeschaald, is een cursus over gezonde levensstijl die wordt gegeven in wijken met veel mensen met een lage sociaaleconomische status. Mensen die de cursus gevolgd hebben, kunnen door gezond gedrag *fit coins* verdienen. Die kunnen ze inruilen voor gezonde producten, zoals een kaartje voor het zwembad.

Het laatste actiepunt is dat de verschillende GROZzerdammen – er zijn er vier – van elkaar leren. De Nederlandse Zorgautoriteit steunt de GROZzerdammen en geeft ruimte aan financieringsexperimenten.

Rondleiding supermarkt

Een grote uitdaging voor de GROZzerdammen is hoe ze burgers meekrijgen. Klomp: "We weten dat belerend met het vingertje zwaaien niet werkt. We gaan naast mensen staan in de omgeving waar ze verkeren. Dat doen we in de wijk, bij bedrijven en op de scholen. In de Achtse Barrier wandelen zorgprofessionals bijvoorbeeld al jaren iedere dinsdagochtend met inwoners van de wijk. Tegelijkertijd praten ze over gezonde voeding. We organiseren ook supermarktrondleidingen waar we mensen wijzen op gezonde producten."

Het blijft lastig, erkent Klomp, om iedereen te enthousiasmeren. "Het risico is dat we de mensen die het meest baat zouden hebben bij een gezonde levensstijl vaak

'Als huisartsen het goed doen, maken ze zichzelf uiteindelijk een beetje overbodig'

niet bereiken. Niet iedereen staat ervoor open. Maar het helpt als huisartsen praten over de slag van ziekte naar gezondheid. Iedere dag weer. Praat over het belang, over de mogelijkheden, wijs op de plekken waar het te halen is. Huisartsen zijn onze ambassadeurs voor het gedachtegoed. Als ze dat goed doen, maken ze zichzelf uiteindelijk een beetje overbodig. Dat moeten we willen."

Verdiene aan preventie

In de Achtse Barrier is een businesscase gemaakt waaruit blijkt dat iedere geïnvesteerde euro aan gezondheidsbevordering en preventie, na vier jaar één euro zestig oplevert. De case is gebaseerd op aannames, maar als het klopt, betekent het dat investeren 'aan de voorkant' loont. Aandachtspunt is wel dat niet alle stakeholders geld aan deze aanpak overhouden. Gemeenten komen er bijvoorbeeld niet goed uit. Zij krijgen hun investering niet terug. Zorgprofessionals zoals de huisartsen verdienen er wel aan, maar degenen die dat het meest doen, zijn de zorgverzekeraars. Volgens de businesscase levert iedere euro de zorgverzekeraar zes euro op. Hieruit blijkt dat gezondheidsbevordering en preventie de zorgkosten vermindert. Klomp: "Als zorgverzekeraars dit horen, vragen ze vaak: *En waar kan ik dat geld ophalen?* Daar hebben ze natuurlijk een punt. Daarom moeten ze de komende jaren hun systeem zó inregelen, dat ze die winst ook echt kunnen incasseren." <<

